

KUOPION KAUPUNKIKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA 2016:
ESIOPETUS JA PERUSOPETUS 1-9
KUOPION KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA

SISÄLLYS

Johdanto	3
Kulttuuripolku minimitasona	3
Sisällöt ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet poluittain	6
Esiopetus – Tarinapolku	6
1. luokka - Kirjastopolku	6
2. luokka - Taidepolku	7
3. luokka - Museopolku	8
4. luokka - Mediapolku	9
5. luokka – Ympäristöpolku	11
6. luokka – Tanssipolku	12
7. luokka – Musiikkipolku	12
8. luokka – Teatteripolku	13
9. luokka – K9-kortti	14
Kulttuurikasvatussuunnitelma kulttuurin aloittain	16
Arkkitehtuuri, muotoilu	17
Kulttuuriperintö	18
Kuvataide	25
Media, elokuva	26
Ympäristö	26
Kirjallisuus, sanataide	27
Musiikki	27
Draama, teatteri	28
Tanssi	30
Festivaalit	31

JOHDANTO

Kuopion kulttuurikasvatussuunnitelman pohjana on Kuopion kaupungin perusopetuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelman 2016 arvoperusta, oppimiskäsitys ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Perusopetuksen ja esiopetuksen arvoperustana ovat oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen, ihmisuus, sivistys, tasa-arvo ja demokratia, kulttuurinen moninaisuus ja pyrkimys kestävään elämäntapaan sekä esiopetuksessa leikki ja toiminnallisuus. Oppiminen on vuorovaikutuksellista, aktiivista toimintaa, joka tapahtuu eri yhteisöjen kanssa erilaisissa oppimisympäristöissä. Kulttuurikasvatuksella ja laaja-alaisilla osaamiskokonaisuuksilla on yhtymäpintoja mm. ajattelu ja oppimaan oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu sekä monilukutaito kokonaisuuksien kanssa.

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja opetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle, joka on muodostunut ja muotoutuu kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään. Opetus myös tukee kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan, vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Kuopion kulttuurikasvatussuunnitelma kattaa kaupungin perusopetuksen luokka-asteet 1-9 sekä esiopetuksen. Kulttuurikasvatussuunnitelma täydentää koulujen ja esiopetuksen omaa kulttuurikasvatusta (juhlat, leikit, projektit, leirit, retket, kansainvälisyys Hankkeet ym.) ja se päivitetään aina opetussuunnitelman rinnalla. Päivityksestä huolehtivat kasvun ja oppimisen sekä hyvinvoinnin edistämisen palvelualueet ja kulttuuritoimijat yhdessä.

KULTTUURIPOLKU MINIMITASONA

Kuopion kulttuurikasvatussuunnitelman pohjan (vuosittaisen minimitason) muodostaa vuodesta 2007 lähtien toiminnassa ollut perusopetuksen Kulttuuripolku-kulttuurikasvatussuunnitelma. Kulttuuripolku edistää koulujen ja oppilaiden tasa-arvoa ja saavutettavuutta kulttuurin ja taiteen suhteen. Kulttuuripolku sekä koulujen ja kulttuuritoimijoiden resurssien ja mahdollisuuksien mukaan toteutettava laajempi kulttuurikasvatussuunnitelma toimivat perusopetuksen opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen ja vuosittaisten monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutuksen tukena. Kulttuuripolku tarjoaa siten perusopetuksen vuosittaisen kulttuurikasvatuksen minimitason.

Kulttuuripolku-kulttuurikasvatussuunnitelmaa koordinoi hyvinvoinnin edistämisen palvelualue/kulttuuriin aktivointi. Kulttuuripolku sisältää sekä lukuvuosittain tapahtuvia vierailuja kulttuurilaitoksissa että kouluissa tai lähiympäristössä tapahtuvia työpajoja. Kulttuuripolku ulottuu myös esiopetukseen tarjoten sanataidetta esiopetusryhmiin sekä eri taiteenalojen työpajoja (mm. muotoilua, arkkitehtuuria ja tanssia) varhaiskasvatuksen 4-5-vuotiaiden ryhmiin toimintakausittain. Kulttuuripolun sisältöihin järjestetään koulutuksia lukuvuosittain.

Kulttuuripolkuun liittyvien taide- ja kulttuuripajojen ohjauspalkkiot ovat kulttuuriin aktivoinnin budjetissa ja ne ovat kouluille ja esiopetukselle maksuttomia. Kulttuuripolkuun liittyvät kuljetuskustannukset ovat kasvun ja oppimisen palvelualueen perusopetuksen hankkeiden budjetissa. Muut Kulttuuripolun ulkopuolisten vierailujen (esim. museot, teatterit) matka- ja pääsylippukustannukset maksetaan koulujen omista budjeteista. Kouluja kannustetaan yhteiskuljetuksiin ja huomioimaan esim. alueen päiväkodit.

KULTTUURIPOLKU KUOPIO

Lupa innostua

Halutessaan koulu voi ostaa myös maksullisia asiantuntijapalveluita paikallisilta ja maakunnallisilta yhteistyökumppaneilta ja esim. taiteen aluekeskuksilta, yhdistyksiltä tai taiteilijoilta.

Kulttuuriin aktivointi tiedottaa Kulttuuripolkuun liittyvistä ajankohtaisista asioista luokka-asteittain Kuopion pedanetissä ja Kulttuurikuriirien välityksellä sähköpostitse sekä Facebookissa. Kulttuuripolkuun liittyvät materiaalit löytyvät pedanetistä: <https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku>

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet perusopetuksen opetussuunnitelmassa:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

KULTTUURIPOLKU

KUOPION KAUPUNGIN PERUSOPETUKSEN/ESIOPETUKSEN KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN MINIMITASO

	Polku	Kohde/sisältö	Liittyy laaja-alaiseen osaamiskokonaisuuteen
Esiopetus	Tarinapolku	Ohjatut sanataidepajat esiopetuksessa	Ajattelu ja oppimaan oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, monilukutaito
1. luokka	Kirjastopolku	Kuopion kaupunginkirjasto - Pohjois-Savon maakuntakirjasto: pääkirjasto ja lähikirjastot	L1, L2, L4, L5
2. luokka	Taidepolku	Kuopion taidemuseo	L2, L4
3. luokka	Museopolku	Kuopion museo Kuopion korttelimuseo RIISA - Suomen ortodoksinen kirkkomuseo Paikallismuseot resurssien mukaan	L2, L4, L7
4. luokka	Mediapolku	Kino Kuvakukko, Kino Manttu VB-valokuvakeskus	L2, L4, L5
5. luokka	Ympäristöpolku	Oman asuinympäristön kulttuuri- ja luonnonympäristökohteet, työpajat	L2, L4, L7
6. luokka	Tanssipolku	Tanssipajat (paikkoja rajoitetusti), lisäksi lainattava Liikelaatikko	L2, L3
7. luokka	Musiikkipolku	Kuopion kaupunginorkesteri Kuopion Konservatorio	L2, L4
8. luokka	Teatteripolku	Kuopion kaupunginteatteri, vuorovaikutus- ja ilmaisupajat (paikkoja rajoitetusti)	L1, L2, L3, L4,
9. luokka	K9-kortti	Kuopion ja ympäristön kulttuurilaitokset ja -toimijat omatoimisesti	L1, L2, L3, L4, L7

SISÄLLÖT JA LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN TAVOITTEET POLUITTAIN:

Esiopetus – Tarinapolku

Esiopetuksen Tarinapolku-oppimateriaalissa ja työpajoissa kieleen ja kirjallisuuteen syvennyttään sanataiteen keinoin. Materiaali sisältää vinkkejä pienten koululaisten ja esikoululaisten arkeen: liikunnallisia harjoituksia, kielellistä leikittelyä, sadutusta, riittelyä ja tarinankerrontaa. Tulostettava materiaali:

<https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku/kkjv>

Tarinapolku tarjoaa esikouluille myös työpajoja, joihin haetaan syksyisin. Työpajat ohjaa sanataideopettaja yhdessä esiopetusryhmän vastaavan kanssa. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään paikallista kirjastoa, koulukirjastoa tai kirjastoautoa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Lasten muistin ja mielikuvituksen kehittymistä tuetaan esimerkiksi lorujen, musisoiminnan ja draamatoiminnan avulla. Leikin, pelien ja erilaisten ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien käyttö tarjoaa lapsille elämyksiä sekä oivaltamisen ja uuden löytämisen iloa.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa. Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan. Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

Monilukutaito: Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydyttään yhdessä. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä.

1. luokka – Kirjastopolku

Kirjastopolulla tutustutaan Kuopion kaupunginkirjastoon ja opitaan kirjaston käytön perusasioita (mm. kirjaston säännöt, lainaus- ja palautus, erilaiset kirjastoaineistot, ikätasoinen kirjallisuus). Kirjastopolkua tukee myös koulussa toteutettava Tarinapolku-oppimateriaali, jonka avulla kirjallisuuteen syvennyttään sanataiteen keinoin. Materiaali sisältää vinkkejä pienten koululaisten arkeen: liikunnallisia harjoituksia, kielellistä leikittelyä, sadutusta, riittelyä ja tarinankerrontaa. Tulostettava materiaali:

<https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku/kirjastopolku>

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: L1, L2, L4, L5

L1: Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

L2: Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

L4: Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen

L5: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista.

2. luokka – Taidepolku

Taidepolulla vierailaan Kuopion taidemuseossa ja tutustutaan sen perusnäyttelyyn Taiteilijan matkassa. Näyttelyyn tutustutaan omatoimisesti erilaisten moniaististen ja toiminnallisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään vaihtuvia näyttelyitä, tapahtumia, työpajoja ja erityisopastuksia. Materiaalit: <https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku/tl>

Kuopion taidemuseon kokoelma sisältää etupäässä pohjoissavolaista nykytaidetta ja taidehistorian klassikoita 1800-luvulta nykypäivään. Kokoelmaan kuuluu myös merkittävä julkisen taiteen kokoelma (esim. veistokset, reliefit, ympäristöteokset) eri puolella kaupunkia. Taidekasvatuksen avulla avataan uusia näkökulmia kuvataiteen kohtaamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: L2, L4

L2: Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot

kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

L4: Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

3. luokka – Museopolku

Museopolulla valitaan kaksi vierailukohdetta: Kuopion museo, Kuopion korttelimuseo tai RIISA - Suomen ortodoksinen kirkkomuseo. Maaseutualueiden koulut voivat valita mahdollisuuksien mukaan kohteeksi myös paikallismuseon esim. Nilsin museo.

Kuopion museon ja korttelimuseon perusnäyttelyihin tutustutaan opettajan johdolla valmista opetusmateriaalia, tehtäviä ja työpajoja hyödyntäen. Materiaalien avulla tutustutaan pohjoissavolaiseen ja kuopiolaiseen elämäntapaan, elinkeinoin, asumiseen ym. eri aikoina sekä ympäristö- ja suojelukysymyksiin. RIISAn Pyhyden portailla -näyttelyyn tutustutaan omatoimisesti opettajan johdolla valmiita kulttuurikasvatus- ja oppimateriaaleja hyödyntäen. Elämyksellistä museokokemusta täydentävät Monitoimitila Mosaiikin luovat sisällöt - työpajat ja sadutussalkut – sekä RIISAn vaihtuvat näyttelyt. Käyntiä RIISAssa voi pohjustaa myös Ortoboxi-tehtävillä www.ortoboxi.fi

Materiaalit: <https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku/museopolku> sekä www.riisa.fi

Kuopion museon rakennuksessa on kaksi museota: Kuopion kulttuurihistoriallinen museo ja Kuopion luonnontieteellinen museo. Kuopion kulttuurihistoriallinen museo esittelee Kuopion kaupungin ja Pohjois-Savon esihistoriaa, historiaa, kansanelämää ja muuta kulttuurihistoriaa sekä edistää alueensa esineellisen ja rakennetun kulttuuriympäristön säilyttämistä. Kulttuurihistoriallisen museon kohteita ovat Kuopion museon lisäksi Kuopion korttelimuseo, joka esittelee kuopiolaista asumista ja elämäntapaa 1800-luvun lopulta 1930-luvulle ja J. V. Snellmanin kotimuseo. Kulttuuriympäristön kohteet tulevat tutuiksi 5. luokan Ympäristöpolulla.

Kuopion luonnontieteellinen museo edistää erityisesti itäisen Suomen luonnon monimuotoisuuden tuntemusta, kartoitusta, tutkimusta ja säilymistä sekä dokumentoi tietoa luonnon tilasta ja sen muutoksista tutkimuksen, opetuksen ja yhteiskunnallisen päätöksenteon tarpeisiin. Museo edistää ja tukee ympäristökasvatusta sekä alan harrastustoimintaa. Museon perusnäyttelyt esittelevät pohjoissavolaista luontoa ja sen ilmiöitä ekologiselta pohjalta ja elämyksellisyyttä painottaen.

RIISA - Suomen ortodoksinen kirkkomuseo on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä erikoismuseo. Se vastaa Suomen ortodoksinen kirkon kulttuuriperinnön säilyttämisestä, hoitamisesta, esilläpidosta,

tutkimisesta ja tulkitsemisesta. Pyhyiden portailta -näyttelyssä vuosituhantinen bysanttilainen traditio ja karjalais-ortodoksinen uskonnollisuus kohtaavat. Ortodoksisuutta tarkastellaan myös osana kirkkovuoden kulkua ja arjen uskonnollisuutta. RIISA on museo, jolla on sielu.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: L2, L4, L7

L2: Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja.

L4: Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Fiktio, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja.

L7: Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

4. luokka – Mediapolku

Mediapolulla käydään elokuvissa Kino Kuvakukossa ja tutustutaan VB-valokuvakeskuksen näyttelyyn. Niilsien alueen kouluille järjestetään elokuvaesitykset mahdollisuuksien mukaan Nielsissä Kino Mantulla sekä Maaningan alueen kouluille mahdollisuuksien mukaan Maaninkajärven koululla. Elokuvaesitykset ovat mahdollisuuksien mukaan Koulukino-elokuvia, joihin liittyy valmiita tehtäviä ja materiaaleja. Materiaalit: <https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku/mediapolku>

VB-valokuvakeskus tarjoaa koulujen käyttöön opetusmateriaalia ja verkkonäyttelyn tehtävineen. Mistä kuva kertoo -kokonaisuus esittelee valokuvauksen lajityyppejä, kuvan lukemista ja tekstin ja kuvan suhdetta. Kuvien tarkastelun kautta oppilas omaksuu kuvankäytön tapoja ja oppii kuvan kriittistä tarkastelua ja tulkintaa, harjoittelee oman tekstin tuottamista ja kuvailmaisua. Materiaali sisältää lisäksi etukäteis- ja jälkitechäviä. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään vaihtuvia näyttelyitä ja tapahtumia.

Kino Kuvakukko on kunnallinen art house elokuvateatteri, jossa esitetään mm. kansallista arkistosarjaa ja järjestetään elokuvafestivaaleja eri kohderyhmille. VB-valokuvakeskus on Suomen ensimmäinen alueellinen valokuvakeskus, joka edistää valokuvakulttuuria erityisesti Pohjois-Savossa ja Itä-Suomessa. Painopistealueita ovat näyttelytoiminta, mediakasvatus ja julkaisutoiminta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: L2, L4, L5

L2: Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeitä. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja.

L4: Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktio, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja.

L5: Tieto- ja viestintäteknologiaa (tvt) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Oppilaita ohjataan tv:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin

käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien peruseriaatteiden tuntemiseen. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia.

5. luokka – Ympäristöpolku

Ympäristöpolulla tutustutaan oman koulun lähiympäristöön ja sen kulttuuriin kerroksiin tutkien, rakentaen, havainnoiden ja eri aisteja käyttäen. Ympäristöpolun toteutukseen tarjolla olevia materiaaleja ovat mm. koulukohtaiset ympäristöpolut ja kaupungissa sijaitsevat luontopolut. Koulujen kulttuuriympäristömateriaaliin sisältyy tehtäviä ja työpajamalleja, jotka toteutetaan koulussa opettajan johdolla tai Lastenkulttuurikeskus Lastun ohjaamissa työpajoissa. Tavoitteena on mm. kehittää ympäristön havainnointia, tutkimista ja ympäristön lukutaitoa sekä antaa työkaluja oman merkityksensä ympäristösuhteen luomiseen ja omaan ympäristöön vaikuttamiseen.

Koulukohtaiset kulttuuriympäristöpolut: [https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku/ympäristöpolku](https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku/ymparistopolku)

Koulujen luontopolut: <https://www.kuopio.fi/luontopolut>

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: L2, L4, L7

L2: Oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa sekä toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä kädentaitoja.

L4: Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä esimerkiksi eri oppiaineiden välisessä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaitoa harjaannutetaan, jotta oppilaat osaavat tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja (esimerkiksi ympäristön lukutaito), joita kehitetään kaikessa opetuksessa.

L7: Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaa ja vahvistaa osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kasvua vastuulliseksi ja aktiiviseksi kansalaiseksi. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen ympäristösuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävästä tulevaisuudesta rakentaviksi.

6. luokka – Tanssipolku

Tanssipolulla järjestetään lukukausittain tanssinopettajan ohjaamia tanssipajoja kouluilla rajatulle luokkamäärälle. Työpajat sisältävät mm. erilaisia liikeimprovisaatioita ryhmän taitojen mukaan. Työpajan päämääränä on kehittää vuorovaikutusta, luovuutta ja läsnäoloa.

Liikeilmaisuun ja tanssin perusteisiin voi myös tutustua koulussa opettajan johdolla Liikelaatikko-pelin avulla. Liikelaatikko-peli perustuu harjoituksiin, joissa harjoitellaan luokan kesken vuorovaikutusta, luovuutta ja läsnäoloa. Liikelaatikko lainataan kouluvirastosta lukukaudeksi kerrallaan. Liikelaatikko sisältää erilaisia harjoituksia kehollisen taidetuokion pitämiseksi. Pelin mukana tulevat kirjalliset ohjeet sekä rekvisiittaa harjoitusten tueksi. Harjoitukset pohjautuvat liikeimprovisaatioon, jossa korostuvat katse ja kohtaaminen, ja niitä voi pitää yksitellen muiden tuntien lomassa tai niistä voi rakentaa useamman oppitunnin mittaisen kokonaisuuden.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: L2, L3

L2: Oppilaille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

L3: Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa.

7. luokka – Musiikkipolku

Musiikkipolku sisältää vierailun Kuopion kaupunginorkesterin konserttiin sekä Kuopion konservatorion soitinesittelyyn Kuopion Musiikkikeskuksessa. Musiikkipolulla tutustutaan orkesteriin, sen soittimiin ja kapellimestarin rooliin. Lähemmin soittimiin tutustutaan Kuopion Konservatorion soitinesittelyssä, jossa

halukkailla on myös mahdollisuus itse kokeilla soittamista. Musiikkipolkuvierailua syventää sinfoniaorkesterin soittimia, kapellimestarin tehtäviä ja esitettäviä teoksia havainnollistava materiaalipaketti, johon on hyvä tutustua ennen vierailua: <https://peda.net/kuopio/muu-toiminta/kulttuuripolku/musiikkipolku>

Kuopion kaupunginorkesteri on Itä-Suomen suurin sinfoniaorkesteri ja tarjoaa sinfonisen ohjelmiston ohella myös kamarimusiikkia, esiintyy viihdeproduktioissa ja on aktiivinen toimija taidekasvatusprojekteissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: L2, L4

L2: Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

L4: Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa.

8. luokka – Teatteripolku

Teatteripolun tavoitteena on tutustuttaa oppilaat teatterissa työskentelevien ammattiryhmien työhön ja pieneltä osin näytelmän valmistumisen prosessiin. Teatteripolulla seurataan mahdollisuuksien ja olosuhteiden mukaan ammattiteatterin harjoituksia. Lisäksi tehdään luokassa teatteri-ilmaisun, vuorovaikutuksen ja draaman harjoituksia joko oman opettajan tai teatteri-ilmaisun ohjaajan johdolla.

Teatteri-ilmaisun ohjaajan vetämiä työpajoja on rajoitetusti ja niitä järjestetään lukukausittain. Valinnassa painotetaan tarvetta edistää luokan ryhädynamiikkaa ja vuorovaikutustaitoja. Valinnassa halutaan kannustaa myös opettajan omaa ammatillista kehittymistä draaman ja ilmaisun suhteen. Luokassa tapahtuvan teatteripolkuosion tavoitteena on kehittää vuorovaikutusta, ryhmätaitoja, itseilmaisua ja läsnäoloa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: L1, L2, L3, L4

L1: Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Oppilaita

rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

L2: Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan.

L3: Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa.

L4: Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa.

9. luokka – K9-kortti

K9-kortilla 9. luokkalaiset pääsevät maksutta tai alennuksella mm. museoihin, kulttuuritapahtumiin, esityksiin, elokuvaan ja konsertteihin. Liikuntaesteisen K9-kortin haltijan saattaja pääsee maksutta tai alennushinnalla mukaan. K9-kortin tavoitteena on mm. saada oppilaat hyödyntämään ennakkoluulottomasti kulttuuripalveluja ja tapahtumia, edistää kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kestävä elämäntapaa, rohkaista oman kulttuurin tuottamista ja edistää sosiaalista vuorovaikutusta ja sitä kautta hyvinvointia.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: L1, L2, L3, L4, L7

L1: Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

L2: Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3: Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä.

L4: Harjoittelun painopiste on analyyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa.

L7: Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen

ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA KULTTUURIN ALOITTAIN

Laajemman kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on laajentaa ja syventää Kulttuuripolkua niin, että sen sisältöjä on mahdollista toteuttaa koulujen ja eri toimijoiden resurssien ja mahdollisuuksien mukaan sovelletusti myös muilla luokka-asteilla. Suunnitelma tekee taiteen ja kulttuurin mahdollisuudet näkyviksi osana perus- ja esiopetusta eri luokka-asteilla sekä eri oppiaineissa että laaja-alaisen osaamisen alueilla. Se on opettajan työväline tavoitteellisen kulttuurikasvatuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Halutessaan koulu voi tiedustella yhteistyötä esim. kulttuurilaitoksilta tai oppilaitoksilta tai ostaa maksullisia asiantuntijapalveluita paikallisilta ja maakunnallisilta yhteistyökumppaneilta esim. taiteen aluekeskuksilta, yhdistyksiltä tai taiteilijoilta. Esim. museot, kirjastot, kulttuuritoimijoiden lainattavat oppimateriaalit ja toimintapaketit sekä kulttuuri- ja luonnonympäristöt ovat osa monimuotoista ja laajaa oppimisympäristöä, joka on koulujen luovasti hyödynnettävissä esim. monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa.

Kulttuurikasvatus on tavoitteellista toimintaa, jossa kulttuurin arvoja siirretään sukupolvelta toiselle ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kulttuurikasvatuksen tavoitteet näkyvät opetussuunnitelmissa sekä laaja-alaisen osaamisen sisällöissä (esim. monilukutaito, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu) että oppiainekohtaisesti.

Kulttuuripolun ja laajemman kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on

- edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja luovuutta taiteen ja kulttuurin avulla
- taata kaikille Kuopion kaupungin perusopetuksen oppilaille tasa-arvoiset mahdollisuudet tutustua kulttuurin ja taiteen eri aloihin osana opetusta
- tuottaa opettajien ja muiden kasvattajien käyttöön materiaalia ja malleja, jotka pohjautuvat oppilaslähtöiseen, aktiiviseen ja toiminnalliseen oppimisprosessiin ja palvelevat laaja-alaisen osaaminen tavoitteita
- antaa opettajalle ja kasvattajille välineitä ja käytännön esimerkkejä tavoitteelliseen kulttuurikasvatukseen, jossa korostuvat lapsen ja nuoren kokemuksellisuus, luovuus, leikki, toiminnallisuus, moniaistisuus ja kokonaisvaltaisuus
- rohkaista lasta ja nuorta tutustumaan eri taiteen aloihin ja itse tuottamaan kulttuuria
- vahvistaa koulun, esiopetuksen ja eri alojen toimijoiden välistä suunnitelmallista yhteistyötä
- tukea koulun ja esiopetuksen omaa kulttuuria ja yhteisöllisyyttä
- luoda uusia elämyksellisiä oppimisympäristöjä, jossa myös taide itsessään nähdään oppimisympäristönä

ARKKITEHTUURI, MUOTOILU, YMPÄRISTÖ

Kohteita, vinkkejä, yhteistyömahdollisuuksia:

Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastu / Lastenkulttuurikeskus Lastu

Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastun / Lastenkulttuurikeskus Lastun erityisosaamisalue on arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikasvatus. Lastu toimii Pohjois-Savon alueella. Lastu tarjoaa monipuolista arkkitehtuuri- ja taidekasvatustoimintaa mm. työpajoja, leirejä, kursseja, koulutuksia ja materiaaleja. Lapinlahdella sijaitseva Lastu on oiva retkikohde päivähoito- ja koululaisryhmille. www.lastu.fi

Muita:

Kuopion kaupunki/kaupunkiympäristön palvelualue

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Kuopion kansalaisopisto

Taiteen edistämiskeskus

Savonia ammattikorkeakoulu

Ingmannin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos

Kuvataideopetusta lapsille Pikku Pikasso

Paikallismuseot, kotiseutumuseot

Asukasyhdistykset, kotiseutuyhdistykset

Kuopion Rouvasväen yhdistys ry

Käsillä ry

Suomen arkkitehtiliitto SAFA

Kulttuuri ammattina opetusvideo, Kuopio: Arkkitehti, kaavoituspäällikkö Leo Kosonen

Lainattavat opetusmateriaalit ja kiertonäyttelyt: Lastenkulttuurikeskus Lastu (erilaisia paketteja)

Lastenkulttuurin menetelmäoppaat: www.lastenkulttuuri.fi

KULTTUURIPERINTÖ

Kohteita, vinkkejä, yhteistyömahdollisuuksia:

Kuopion kaupungin museot

Kuopion kaupungin museot järjestävät näyttelyiden yhteyteen opastuksia, työpajoja, luentoja, omatoimisia tehtäviä sekä erityisesti opettajille suunnattuja infotilaisuuksia. Museoiden näyttelyistä ja muista palveluista tiedotetaan kouluille ja päiväkodeille kulttuurikellon ja -kuriirien kautta.

Museoiden tarjonta tukee erinomaisesti päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten opetusta. Museokäyntiä suunniteltaessa opettajan kannattaa kääntyä museon asiakaspalveluhenkilökunnan puoleen. Kannattaa myös tutustua lainattaviin materiaaleihin tai verkkoaineistoihin, joita voi hyödyntää koulun oppitunneilla tai omatoimisessa opiskelussa.

Opetusryhmät pääsevät ohjaajan johdolla tutustumaan museonäyttelyihin pääsymaksutta. Opastus on ilmainen Kuopion kaupungin päiväkotij- ja peruskouluryhmille sekä muille opetusryhmille etukäteen varattuna. Opastuksia ja työpajoja tarjotaan resurssien mukaan.

Kuopion museo

Yleisopastus perusnäyttelyihin:

Johdatus Pohjois-Savon luontoon ja historiaan (45 min., suomi/englanti)
Lyhyt Kuopion museon yleisesittely aloittaa kierroksen, joka tutustuttaa sekä kulttuurihistoriallisen että luonnontieteellisen museon perusnäyttelyihin, sopii kaikenikäisille.

Teemalliset perusnäyttelyopastukset:

Mammutti, jääkauden valtias (20—30 min.)

Mammutit selvisivät erinomaisesti jääkauden hyisissä olosuhteissa, mutta nykyään niistä on jäljellä vain maaperään hautautuneita luita. Mikä hävitti mammutit? Sopii kaikenikäisille.

Savutuvan esineet (30 min.) varhaiskasvatus, kaikki luokka-asteet, maahanmuuttajat
Moniaistinen tutustuminen savutuvan elämään oppaan johdolla.

Pohjois-Savon esihistoriaa 5. lk.–6. lk., YK, L

Opastuksen aikana tutustutaan näyttelytilassa muinaisiin aikoihin Pohjois-Savossa.

Ryhmäopastukseen voi liittää esihistoriallisen ajan ihmisen "selviytymislaukkuun" tutustumisen ja tehtävät.

Alli Karvosen kahvikauppa PH, AK

Kahvipavun matkassa Turkin erämaasta Ruotsin hovin kautta savutuvan kahvipannuun.

Vaihtuvien näyttelyiden opastukset:

Useimpiin vaihtuviin näyttelyihin liittyy teemallinen opastus ja/tai tehtäviä

Työpajat:

Arkeologian ohjattu työpaja museossa, 5. lk.–6. lk., YK
Kuopion museon arkeologian viikko järjestetään syksyisin
Esihistorian näyttelyä ja arkeologista löytöä tutkimmalla siirrytään jopa 10 000 vuotta taaksepäin.
Työpajaan liittyvän materiaalipaketin voi lainata kouluille. Ryhmän koko enintään 25 henkeä.

Savutuvan esineet, ohjattu työpaja museossa PH, AK
Moniaistillisessa työpajassa opas kertoo entisajan elämästä Pohjois-Savon savutuvisissa ja tuvan pimeydessä
tunnustellaan, haistellaan sekä kuulostellaan savutuvan aikaan liittyviä esineitä, hajuja ja ääniä.

Esinesuunnistus maahanmuuttajille M
Kulttuurihistoriallisissa perusnäyttelyissä etenevä kierros alkaa savutuvasta, jossa savutuvan emäntä kertoo
päivän tapahtumista. Ryhmässä leikitään myös perinteistä Tunnetko ystäväni - leikkiä, jonka jälkeen
lähdetään pienelle esinesuunnistukselle. Opastus tehdään ryhmän suomenkielen taidon pohjalta.

Lainattavat materiaalit:

Kasvien opintokokoelma AK, YK, L
Opintokokoelmalaatikosta löytyy metsien, pihojen, niittyjen ja soiden tavallisimpia kasveja sekä vinkkejä
kasvien keruuseen.

Talvilinnut PH, AK, YK
Laatikosta löytyvät lintulaudan tavallisimmat siivekkäät vieraat ja talvisessa metsässä tirsuttavat
pikkulinnut ympäristötiedon tai biologian lajintunnistusharjoittelua varten.

Perinteen keruun työpaja kouluissa 5. lk., AK, YK
Työpajan avulla lapset ja nuoret pääsevät tutustumaan perinteenkeruutyöhön ennen ja pääsevät itse
keräämään perinnettä ja muistoja omasta elinympäristöstään Pohjois-Savossa. Perinteenkeruun
työpajalaukku on lainattavissa Kuopion museolta. Lisäksi materiaali löytyy osoitteesta:
<http://kulttuurihistoriallinenmuseo.kuopio.fi/tehtavat-ja-opetusmateriaalit>

Lainattava kansanpuvun käsityölaukku
Tekstiilikäsityöryhmät peruskouluissa ja oppilaitoksissa
Käsityölaukun materiaalien avulla tutustutaan 1800-luvun pohjoissavolaiseen kansan pukeutumiseen ja
naisten käsitöihin. Laukusta löytyy myös ohjeita ja työvälineitä.

Vipinää ja virikettä Pohjois-Savon esihistoriaan –opetuspaketti 5. lk.–6. lk., AK
Opetuspaketti sisältää esihistoriallisen ihmisen selviytymislaukun, arkeologin työtä esittelevän DVD:n
Indiana Jouko, arkeologisen kaivauksen maakerrostumalaukun sekä arkeologin työvälineitä omatoimisia
kaivauksia varten.

Omatoimimateriaalit Kuopion museossa työskentelyyn:

Savutuvan esineet, Esi-isän ja –äidin elämänpiiri, Asioilla kahvikaupassa 3. lk., PH, AK

Tutustu materiaalipakettien avulla entisajan elämään:

<http://kulttuurihistoriallinenmuseo.kuopio.fi/tehtavat-ja-opetusmateriaalit>

Vipinää ja virikettä Pohjois-Savon esihistoriaan –opetuspaketti 5. lk.–6. lk., AK

Opetuspaketti sisältää esihistoriallisen ihmisen selviytymislaukun ja kaivauksen maakerrostumalaukun omatoimiseen työskentelyyn museonäyttelyssä.

Lainaja vastaa kuljetuksista ja vastaa materiaalin turvallisuudesta (vakuuttaminen ei koske Kuopion kaupungin laitoksia).

Kuopion taidemuseo

Näyttelyiden opastukset:

Opastusten sisällöissä huomioidaan ryhmien koko, osallistujien ikä ja käytettävissä oleva aika sekä mahdollisuuksien mukaan ryhmien omat toiveet. Opastukset suunnitellaan asiakaslähtöisiksi, toiminnallisiksi ja vuorovaikutteisiksi.

Näyttelyihin pyritään järjestämään tehtäviä, opastuksia ym. museopedagogista toimintaa kouluille ja päiväkodeille. Sisällöt vaihtelevat näyttelyiden mukaan ja niistä saa parhaiten tietoa opettajille järjestettävistä infotilaisuuksista, taidemuseon asiakaspalvelusta ja verkkosivuilta

<http://taidemuseo.kuopio.fi>

Lisäksi kouluilla ja päiväkodeilla on mahdollisuus käyttää opetustilaa pienimuotoiseen omatoimiseen työskentelyyn. Opetustilassa on valmiina materiaaleja ja tehtäväideoita liittyen esillä oleviin näyttelyihin.

Taiteilijan matkassa –perusnäyttely:

Näyttelyoppaana toimii taidelokki Hönttiäinen, joka johdattaa vierailijat moniaistiseen ja toiminnalliseen seikkailuun suomalaisen taiteen kiehtovassa maailmassa. Opaskirjasia ja niihin liittyviä materiaalikoreja saa lainaan taidemuseosta.

Lainattavat materiaalit:

Voi ihme!

Kahdeksan kehystettyä (60x80 cm) sirkusjulistetta 1800- ja 1900-luvun vaihteesta taikuri Solmu Mäkelän kansainvälisestä sirkusjuliste-kokoelmasta. Värikäs näyttelykooste vie katsojan kiehtovaan maailmaan ihmettelemään taikatemppuja, akrobatiaa, anatomista vahakabinettia yms. Sopii erityisesti päiväkodeille ja alakoululaisille.

Metsä-aidelaatikko

Laatikkoon on koottu metsään liittyviä taideteoksia (7 kpl) ja erilaisia aistimateriaaleja, mm. käpyjä, höyheniä, kuivattuja marjoja, lintujen laulua. Kooste antaa mahdollisuuden vuorovaikutteiseen keskustelu-, muistelu- ja taidetapahtumaan metsäisissä tunnelmissa. Teokset eivät edellytä ripustusta. Sopii

ryhmätyöskentelyyn päiväkodeissa, kouluissa ja erilaisissa laitospäristöissä. Vanerisen laatikon koko 35x65x65 cm.

Matkalaukut

Vanhoissa matkalaukuissa sisältökokonaisuuksia, jotka suunniteltu moniaistiseen ja vuorovaikutteiseen taidekokemukseen ja ryhmätyöskentelyyn. Sopivat erilaisiin laitos- ja oppimisympäristöihin. Helppoja kuljettaa, ei tarvitse ripustaa.

- Kuva kuljettaa kaupunkiin

Aineistoa muuttuvan kaupunkiympäristön tarkasteluun ja muisteluun. 25 kuvaa Kuopio-aiheisista taideteoksista, pienoisteoksista, musiikkia. Toimii virikeaineistona erityisesti palvelutaloissa, myös taide- ja kulttuurikasvatuksen tarpeisiin.

- Polkasta balettiin

Tanssiaiheinen matkalaukku, jonka sisältö vie lavatansseista ballerinojen maailmaan, diskotanssia unohtamatta. 16 taideteoskuvaa, niihin liittyvää musiikkia, erilaisia tanssikenkiä, silkkihuiveja, yms. Ohjeita varjoteatterin toteuttamiseen.

Värisalkut

- punainen, keltainen, sininen, lila ja valkoinen
- Jokaisessa salkussa yksi sen väriteemaan valittu kehystetty taideteoskuva sekä välineitä musiikki- ja tanssi-ilmaisuun. Salkut lainattavissa myös yksittäin. Vanerisalkun koko on 60x80x10 cm.

Lainaja vastaa kuljetuksista ja materiaalin turvallisuudesta; aitojen taideteosten tai muuten korvaamattoman materiaalin osalta ilmoitettujen vakuutusarvojen mukaan (vakuuttaminen ei koske Kuopion kaupungin laitoksia)

Kuopion patsaspeli ja Kuopion muistolaattapeli:

Netissä ja mobiililaitteilla pelattavat pelit tutustuttavat keskusta-alueen muistolaattoihin ja patsaisiin. Mobiililaitteilla pelattavat pelit kuljettavat pelaajaa kohteelta toiselle. Nettipelejä voi pelata vaikka koululuokassa. Pelit tarjoavat hauskan tavan tutustua kulttuuriympäristöön, Kuopion historiaan liittyviin henkilöihin ja julkiseen taiteeseen. <http://taidemuseo.kuopio.fi/julkinen-taide1>

Opetusmateriaalia maahanmuuttajille ja kielenoppijoille:

Taidemuseon perusnäyttelyssä "Taiteilijan matkassa" tarjoutuu ulkomaalaistaustaisille kävijöille hyvä mahdollisuus tutustua suomalaiseen kuvataiteeseen sadan vuoden ajalta. Lisäksi näyttelyä voidaan käyttää oppimisympäristönä suomen kielen oppimiseen. Työvälineinä käytetään kuvakortteja, joissa on perusnäyttelyn teoksista poimittuja yksityiskohtia. Korttien kääntöpuolella on kuvaa vastaavat sanat. Teemoina ovat esimerkiksi värit, kehon osat, vaatteet ja tunteet. Kuvakorttien lisäksi näyttelyssä voidaan käyttää eri aisteja (haju, kuulo ja tunto) aktivoivia materiaaleja.

Näyttelykierros suunnitellaan kunkin ryhmän toiveiden ja kielen osaamistason mukaan. Suomen kielen ja suomalaisen kuvataiteen lisäksi teemaksi voidaan valita myös suomalainen luonto, joka näyttäytyy perusnäyttelyssä monin tavoin. Kuvakorttien ja aktivoivien materiaalien käyttö on maksutonta. Opettaja/ohjaaja voi koota korteista ryhmälleen sopivan sarjan.

Kuopion korttelimuseo

Yleisopastukset:

Korttelimuseossa tutustutaan säätyläiskotiin, Minna Canthin salonkiin, käsityöläisten tupiin, tehtaassa työskentelevän perheen hellahuoneeseen ja apteekkimuseoon. PH, AK, YK, L

J. V. Snellmanin kotimuseossa tutustutaan kansallisen suurmiehen Kuopion kotiin, työhön ja perhe-elämään sekä 1840-luvun kuopiolaiseen elämänmenoon. AK, YK, L

Teemalliset perusnäyttelyopastukset:

Minna Canthin salongin esittely

Teemaopastuksen aikana tutustutaan Minna Canthin elämään ja/tai kirjalliseen työhön ja/tai salongin esineistöön opettajan toiveiden mukaan. Opastuksen kesto noin 20–45 min. Luokka-asteesta riippuen.

Apteekkimuseon teemaopastus

Tutustutaan yhdessä sadan vuoden takaisen pohjoissavolaisen apteekin arkeen.

Joulunäyttelyn opastus korttelimuseon museokodeissa

Johdatus perinteiseen pohjoissavolaiseen joulunviettoon.

Vaihtuvien näyttelyiden opastukset:

Useimpiin vaihtuviin näyttelyihin liittyy teemallinen opastus ja/tai tehtäviä.

Omatoimimateriaalit museokodeissa työskentelyyn:

Hellahuoneen Paavo 3. lk., AK

Korttelimuseon hellahuoneessa tutustutaan Paavon matkakapsäkkiin ja hänen elämäänsä rullatehtaan apupoikana.

Metsän antimet massuille ja tassuille PH

Materiaalipaketin avulla hahmotetaan miten ennen vanhaan hyödynnettiin puuta erilaisiin tarkoituksiin.

Korttelin lorupolku PH, AK

Tutustu museokoteihin ja apteekkitaloon leikkien ja lorujen avulla.

Kylässä Korttelimuseossa 3. lk., PH, AK

Museopolkumateriaali 3. luokkalaisille. Omatoimimateriaali antaa opettajalle vinkkejä, miten eri tavoin näyttelyihin voi tutustua.

Materiaalit: <http://korttelimuseo.kuopio.fi/materiaalia-opettajille-ja-paivakodeille>

Korttelin Lasten kesä-, talvi-, ja joulukartat PH, AK

Lasten karttojen avulla voi suunnistaa puutalopihapiirissä karttaan merkittyjä esineitä etsien. Kartat:

<http://korttelimuseo.kuopio.fi/opastus-ja-tyopajat>

Minna Canthin puoti PH, AK

Leikkityöpaja pienille museokävijöille. Tule tekemään leikkikauppoja 1800-luvun lopun Minna Canthin kauppapuodissa! Pienryhmille.

Tunnista esine -kuvakortit

Suomen kieltä opiskeleville maahanmuuttajaryhmille. Kuvakortteja voivat hyödyntää myös kantasuomalaiset pienryhmät.

Vinkki! Isoa pihapiiriä voi hyödyntää vaikkapa liikuntatuntien pitopaikkana, sillä se on oivallinen ympäristö perinteisille pihaleikeille. Tervapataa, väriä, peiliä, karttupiilosta yms. Keväästä syksyyn kannattaa pihalla myös hypätä ruutua ja kokeilla puujalkakävelyä, talvella voi pyöräyttää porukalla lumiukkoja tai jopa pienen lumilinnan.

Lainattavat materiaalit:

Luettiinpa lehdestä

Moniaistillinen muistelulaukku/sukellus menneisyyteen. Laukun avulla teet aikamatkan 1930–40-lukujen Kuopioon.

Lainaja vastaa kuljetuksista ja vastaa materiaalin turvallisuudesta (vakuuttaminen ei koske Kuopion kaupungin laitoksia).

Ohjeita onnistuneeseen museokäyntiin:

Ohjeita opettajalle:

- Opettajan on hyvä keskustella oppilaiden kanssa museovierailuun liittyvistä asioista ennen museon tuloa
- Ilmoitathan aina museovierailusta etukäteen museoon, vaikka et varaisi opastusta
- Varauksen yhteydessä Sinulta kysytään ryhmän kokoa, luokka-astetta ja yhteystietoja. Jos haluat varata opastuksen, kerro mitä sisältöjä haluat siihen. Ilmoita asiakaspalveluun jos myöhästytte tai vierailu peruuntuu
- Jos ryhmä ei saavu museoon 30 min. sisällä sovitusta ajasta, opastus katsotaan peruuntuneeksi
- Kerrothan varauksen yhteydessä myös museovierailuun liittyvistä mahdollisista erityistoiveista. Kerro myös, jos ryhmän oppilailla on erityistarpeita liikkumisen, havainnoimisen tai oppimisen suhteen
- Myös opastuksilla oman opettajan rooli on erittäin tärkeä! Opastuksen aikana opettaja huolehtii työrauhan säilymisestä ja varmistaa, että ryhmä pysyy koossa koko kierroksen ajan
- Museolta voi lainata kirjoituslustoja käynnin ajaksi. Kuopion museolla on lisäksi istuinalustoja

Ohjeita oppilaille:

- Takit ja reput kannattaa jättää naulakoihin, ettei satu vahinkoja
- Kynä on hyvä varata mukaan. Älä kirjoita seinää tai vitriinejä vasten
- Odota rauhallisesti kun opettaja ja opas antavat Sinulle ohjeita. Pysy ryhmän mukana
- Kysy rohkeasti jos jokin asia askarruttaa
- Museoesineet ovat ainutlaatuisia. Ne saattavat menne rikki jos niihin kosketaan

- Huomioithan muut museokävijät. Kulje kävelyvauhtia ja puhu normaalilla äänellä
- Museossa SAA kierrelle, katsella, kuvitella, jutella, nauraa, kysellä, ihmetellä, ällistellä, ihaila, hämmästyä, istua ja ajatella

RIISA – Suomen ortodoksinen kirkkomuseo

RIISAn Pyhyiden portailla -näyttelyyn tutustutaan omatoimisesti valmiita kulttuurikasvatus- ja oppimateriaaleja hyödyntäen. Elämyksellistä museokokemusta täydentävät Monitoimitila Mosaiikin luovat sisällöt - *työpajat ja sadutussalkut* - sekä kirkkomuseon vaihtuvat näyttelyt www.riisa.fi
Käyntiä RIISAssa voi pohjustaa myös Ortoboxi-tehtävillä www.ortoboxi.fi

RIISA - Suomen ortodoksinen kirkkomuseo on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä erikoismuseo. Se vastaa Suomen ortodoksisen kirkon kulttuuriperinnön säilyttämisestä, hoitamisesta, esilläpidosta, tutkimisesta ja tulkitsemisesta. Pyhyiden portailla -näyttelyssä vuosituhantinen bysanttilainen traditio ja karjalais-ortodoksinen uskonnollisuus kohtaavat. Ortodoksisuutta tarkastellaan myös osana kirkkovuoden kulkua ja arjen uskonnollisuutta. RIISA on museo, jolla on sielu.

VB-valokuvakeskus

Victor Barsokevitsch -Seura ry:n ylläpitämä VB-valokuvakeskus Kuopiossa on Suomen ensimmäinen alueellinen valokuvakeskus. VB-seuran ja VB-valokuvakeskuksen tehtävänä ovat suomalaisen valokuvakulttuurin edistäminen, laadukkaiden ja monipuolisten valokuvanäyttelyiden tarjoaminen sekä valokuvaan liittyvät, lasten ja nuorten lisäksi myös senioriväestöön kohdennetut taide- ja mediakasvatukselliset tehtävät. Kaikilla Pohjois-Savon koululais- ja opiskelijaryhmillä on näyttelyihin vapaa pääsy.

VB-valokuvakeskuksen kotisivuilla <https://vb-valokuvakeskus.fi/> on materiaalia opettajille ja muille kasvattajille. "Tuttu Jänis" -*verkkonäyttely ja opetusmateriaali* ovat kaikkien valokuvauksesta kiinnostuneiden katsottavissa ja käytettävissä. Sivut opastavat omatoimiseen valokuvaukseen lasten kanssa, Mediapolkutehtävät antavat ohjeita näyttelykäyntiin valmistautumiseen, tehtäviin paikan päällä ja jälkikäteen luokassa työstettäväksi.

VB-valokuvakeskuksen puutarhaan valmistuu vuonna 2016 Camera obscura (lat. pimeä huone) mm. koululaisryhmien käyttöön.

Valokuvan kultainen laatikko on lainattava opetusmateriaali, joka sisältää aineistoa valokuvauksen perusteisiin tutustumiseen ja itse tekemiseen. Mukana ovat mm. kamera ja neulanreikäkameran teko-ohjeet.

Muita:

Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastu, Lastenkulttuurikeskus Lastu

Kotiseutu- ja perinneyhdistykset

Kuopion sotaveteraanimuseo

Kuopion Automuseo

Kuopion palomuseo

Kotiseutumuseot, paikallismuseot esim. Nilsiä museo

Kuopion Isänmaallinen Seura ry

Pohjois-Savon virtuaalinen muisti, Pulkka (tietoa alueellisesta historiasta, arkeologiasta, perinteestä, museoista, kotiseutuyhdistyksistä): www.pohjois-savonmuisti.fi

Lainattavat opetusmateriaalipaketit: Kuopion kulttuurihistoriallinen museo, RIISA – Suomen ortodoksinen kirkkomuseo (erilaisia paketteja)

Vipinää ja virikettä arkeologiasta kiinnostuneille Indiana Jouko: <https://vimeo.com/62053017>

Suomen esihistoriallinen keramiikka: <http://www.helsinki.fi/hum/arla/keram/>

Suomen kivikauden esineistö: http://www.helsinki.fi/hum/arla/esineisto_kivikausi/

Perinteenkeruun työpaja: <http://kulttuurihistoriallinenmuseo.kuopio.fi/tehtavat-ja-opetusmateriaalit>

Kulttuuriympäristörekisteriportaali:

<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

Lastenkulttuurin menetelmäoppaat: www.lastenkulttuuri.fi

KUVATAIDE

Kohteita, vinkkejä, yhteistyömahdollisuuksia:

Kuopion taidemuseo (kts. kohta Kulttuuriperintö)

Kuopion kansalaisopisto

Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastu, Lastenkulttuurikeskus Lastu

Taiteen edistämiskeskus

Kuvataideopetusta lapsille Pikku Pikasso

Mylly – luovien alojen keskus

Yksityiset galleriat, Satamankulma

Yhdistykset esim. Kuopion kuvataiteilijat ry Ars Libera, Arttiimi

Kulttuuri ammattina opetusvideo: Kuvataiteilija Pauno Pohjolainen <https://vimeo.com/141632124>

Lainattavat pienoishäyttelyt ja taidekasvatuspaketit: Kuopion taidemuseo, Lastenkulttuurikeskus Lastu (erilaisia paketteja)

Suomen kansallisgalleria

MEDIA, ELOKUVA

Kohteita, vinkkejä, yhteistyömahdollisuuksia:

Kino Kuvakukko, ISAK ry

Kino Kuvakukkoa hyödynnetään sekä Kuopion että maakunnan koulujen Koulukino-teatterina. ISAK ry järjestää mm. opettajille koulukinotoiminnan esittelytilaisuuksia, joissa perehdytään mm. Koulukino ry:n tuottamien oppimateriaalien hyödyntämiseen. Alueen kouluja kannustetaan vakituisluontoisen koulukinotoiminnan harjoittamiseen. www.kuvakukko.kuopio.fi ja www.isakry.fi

Kino Kuvakukko ja ISAK ry järjestävät runsaasti päiväkotijärjestäjä- ja koululaisesityksiä pitkin luku- ja toimintavuotta, erityisesti osana Kuopion Vilimit-elokuvatapahtumaa, jolloin koululaisesityksiä järjestetään kaikille luokkasteille sekä Pakkaskinojen aikaan. Koululaisesityksiä järjestetään myös linkittäen niitä valtakunnallisiin kiertueohjelmiin. Lasten ja nuorten elokuvaesityksiä järjestetään tapahtumien yhteydessä myös Pyörön koululla sekä tulevaisuudessa pyritään järjestämään myös maaseutualueilla (esim. Nilsiä, Karttula, Vehmersalmi).

ISAK ry järjestää yhteistyössä Mediakasvatuskeskus Metka ry:n kanssa vuosittain mm. animaatiokursseja sekä varhaiskasvatuksellista koulutusta Pohjois-Savon alueella.

Muita:

Kuopion taidemuseo

VB-valokuvakeskus

Finnkino Scala

Yhdistykset esim. Valmed ry, Kameraseura

Taiteen edistämiskeskus

Koulukino

Lainattavat materiaalit: VB-valokuvakeskus (Valokuvalaattikko)

YMPÄRISTÖ

Kohteita, vinkkejä, yhteistyömahdollisuuksia:

Kuopion luonnontieteellinen museo

Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastu, Lastenkulttuurikeskus Lastu

Jätekukko Oy

Konttila, Puijon luonto- ja opastuskeskus

Kuopion Luonnonystävään Yhdistys ry

Lainattavat opetusmateriaalipaketit: Kuopion luonnontieteellinen museo (kasvi- ja lintukokoelmat)

Kuopion luontopolut ja koulujen luontopolut: <http://www.kuopio.fi/luontopolut>

KIRJALLISUUS, SANATAIDE

Kohteita, vinkkejä, yhteistyömahdollisuuksia:

Kuopion kaupunginkirjasto – Pohjois-Savon maakuntakirjasto

Kuopion kaupunginkirjasto tarjoaa kirjastonkäytön ja tiedonhallinnan opetusta, mediakasvatusta ja kirjavinkkausta. Kirjaston opetustarjonta perusopetusryhmille verkkokirjastossa

<http://kirjasto.kuopio.fi/100655/fi/content-pages/vanhemmille-ja-opettajille>

Muita:

Kuopion kansalaisopisto

Vestäjät ry - Sanataidekoulu Aapeli

Teatteri Hermannin/Lasten Hermannin

Kirjakantti-kirjallisuustapahtuma, muut paikalliset ja valtakunnalliset tapahtumat ja teemapäivät

Lainattavat materiaalit: RIISA – Suomen ortodoksinen kirkkomuseo (Sadutussalkut), Lastenkulttuurikeskus

Lastu

Snellman kesäyliopisto

MUSIIKKI

Kohteita, vinkkejä, yhteistyömahdollisuuksia:

Kuopion kaupunginorkesteri

Kuopion kaupunginorkesterin konsertit ovat osa kulttuurikasvatussuunnitelmaa. Kaupunginorkesteri järjestää kausittain eri-ikäisille lapsille ja nuorille konsertteja sekä päivä- että iltaesityksinä. Orkesteri esiintyy myös kehitysvammaisille ja muille erityisryhmille.

Musiikkihetki suunnitellaan aina kohderyhmän erityistarpeet huomioon ottaen. Tämä tarkoittaa mm. sopivan ohjelmiston valintaa ja musiikin tukena käytettävän puheen, tanssin, kuvamateriaalin, valo- ja äänitehosteiden harkintaa aina kohderyhmän mukaan. Herkälle yleisölle esitettävä musiikki ei saa olla liian voimakasta, valotehosteiden tulee olla hillittyjä. Konserttitilanteessa yleisö saa reagoida kuulemaansa: pienet lapset voivat liikkua musiikin tahtiin paikallaan, kehitysvammaiset saavat ilmaista sävelten nostattamia tunteitaan. Esiintyjien ja yleisön välinen vuorovaikutus on hyvin vahva.

Konsertin teema valitaan kohderyhmän mukaan: päiväkotij- ja alakouluikäisten lasten konsertissa orkesteri saattaa esiintyä klovnikapellimestarin johtamana, tarjota eläinten maailmaan liittyvää musiikkia tai yhdistää säveliä huimiin tarinoin. Yläkoululaisille ja lukiolaisille tarjotaan mm. elokuvamusiikin konsertteja (Harry Potter, Indiana Jones, Star Wars), joihin liitetään teeman mukaista oheishjelmaa ja vaikkapa pukeutumiskilpailuja.

Myös konsertin ajankohta valitaan kuulijoiden mukaan: päiväkotikonsertit toteutetaan aamupäivisin, lukiolaisille suunnatut konsertit usein iltapäivisin. Myös konsertin pituudella on merkitystä: pienille lapsille suunnatut konsertit ovat reilun puolen tunnin mittaisia, kehitysvammaisten konsertit kestävät enintään tunnin, kun taas yläkoululaisille ja lukiolaisille voi olla tarjolla jopa väliajallisia esityksiä.

Orkesterin ja orkesterimusiikin esittelyä toteutetaan monin keinoin. Musiikkipolulla Kuopion Musiikkikeskuksessa 7-luokkalaisille esitellään orkesterisoittimia, kapellimestarin tehtäviä, rauhoitutaan kuuntelemaan musiikkia ja puhutaan musiikista myös ammattina. Välillä vierailaan kotisalin ulkopuolella: orkesterin soittajista kootut pienyhtyeet vierailevat päiväkodeissa ja kouluilla tehden soittimia tutuiksi ja tarjoten uusia kuuntelukokemuksia.

Elävän musiikin esitykset ovat kokonaisvaltaisia oppimistilanteita kaikenikäisille. Lähelle tulevan musiikkiesityksen lisäksi kuulija saa kontaktin esiintyjään: usein esityksen yhteydessä on tilaisuus myös jutella soittajien kanssa. Vierailu konserttisalissa on ryhmässä liikkumisen ja konserttikäyttämisen harjoittelua: miten otan toiset huomioon, miten hiljennyn kuuntelemaan puhetta ja musiikkia tai miten rohkaistun liikkumaan musiikin tahtiin. Esiintyjäryhmän vierailu päiväkodissa tai koululla antaa myös mahdollisuuden opetella vieraiden vastaanottamista omaan tuttuun tilaan.

www.kuopionkaupunginorkesteri.fi

Muita:

Kuopion Musiikkikeskus

Kuopion kansalaisopisto

Savonia ammattikorkeakoulu

Kuopion Konservatorio

Musiikkikoulu Kantele

Musiikkiryhdykset ja festivaalit

Lainattavat opetusmateriaalit: Kuopion kaupunginorkesteri (Musiikkilaatikat)

Konserttikeskus: <http://www.konserttikeskus.fi/>

DRAAMA, TEATTERI

Kohteita, vinkkejä, yhteistyömahdollisuuksia:

Kuopion kaupunginteatteri

Kuopion kaupunginteatteri on Itä-Suomen suurin ammattiteatteri.

Esitysten tuotantomalleja on useita

Kuopion kaupunginteatterin tavoitteena on valmistaa itse vähintään yksi lastenteatteriteos jokaisella näytäntökaudella. Esityksiä on mahdollista tuottaa myös yhteistyössä erilaisten ammatti- ja oppilaitos- ja harrastajatoimijoiden kanssa. Lisäksi kutsutaan yksittäisiä ammatilaisesityksiä muualta, jolloin esittävän taiteen kirjo ja tarjonta kaupungissa rikastuu. Yleisön ikään perustuvia kohderyhmiä otetaan

ohjelmistosuunnittelussa huomioon noin 2-3 vuoden sykleissä. Tällä tavoin ohjelmistotarjonnassa pyritään tavoittamaan kaikki lapsuusiän ikäryhmät aivan pienimmistä lapsista aikuisikää lähestyviin nuoriin saakka.

Esitysten ajankohdat otetaan huomioon kohderyhmän mukaisesti

Katsojan ikä ja kehityskausi vaikuttaa suoraan taideteoksen suunnitteluun ja sen keston varsinkin silloin, kun esittävää taidetta suunnitellaan erilaisia kohderyhmiä ajatellen. Useimmiten ala- ja yläkoululaisille sopivat varsin erilaiset sisällöt ja käytössä on erilaisia ikäsuosituksia eri näytelmistä tiedotettaessa. Myös esitysjankohdalla on väliä: kaupunginteatterissa esitykset jaetaan aamu- ja päivänäytöksiin sekä iltänäytöksiin. Päivänäytösten optimaalisia esitysaikoja pohditaan usein yhdessä oppilaitosten ja päiväkotien kanssa.

Kaupunginteatterin yleisötyö

Taidekasvatuksellisesti teatteri tarjoaa muutamia työkaluja teatterin maailmaan perehtymisen tueksi: Teatterilaatikko on konkreettinen miniatyyrikokoinen teatterinäyttämö, jota lainataan maksutta päiväkoteihin ja kouluihin. Sen avulla ryhmät voivat tutustua teatteritilaan ja teatterin erilaisiin elementteihin ja käyttää omaa mielikuvitustaan rakentamalla omia tarinoita teatterilaatikon sisälle. Teatterilaatikoita on useita ja niiden vuokraus aika vaihtelee yhdestä viikosta kuuteen viikkoon.

Kulissikurkistukset ovat maksullisia kiertokäyntejä ammattiteatterin uumenissa. Ryhmä kiertää kävellen oppaan johdolla muuallakin kuin julkisissa tiloissa ja tutustuu samalla teatterin tekemiseen ja erilaisiin teatteriammatteihin. Ryhmän henkilömäärä on enintään 20. Kulissikurkistuksia järjestetään kaupunginteatterin henkilöstöresurssien puitteissa.

Teosesittelyt pureutuvat esitettävään näytelmään syvemmin. Tilaisuudessa voi olla haastateltavana esim. näytelmäkirjailija, ohjaaja, skenografi, näyttelijä tai useampi jäsen teoksen työryhmästä. Toisinaan myös joku ulkopuolinen asiantuntija voi luennoida näytelmän aiheesta yleisölle. Tilaisuus voi olla julkinen ja kaikille avoin tai suljettu, jolloin sisältö suunnitellaan kohderyhmän mukaisesti. Teosesittelyjä suunnitellaan ja järjestetään satunnaisesti yhdessä teatterin tiedotuksen kanssa, resurssien mukaisesti.

Teatterietiketti on asia, jota voi harjaannuttaa

Teatteriesitys on myös oppimistilanne. Teatteriesityksen herkkä ja elävä ilmapiiri vaikuttaa sekä katsojaan että esittäjään. Teatterisalissa ja lämpiöissä käyttäytyminen kuuluu suomalaiseen yleissivistykseen. Toisen huomioon ottaminen, keskittyminen ja esityksen havainnointi ovat osa katsojan tehtävää onnistuneen esityksen luomisessa. Teatteriesityksestä saa olla monenlaista mieltä, sillä teatterielämys on aina katsojan henkilökohtainen kokemus. Lapsi ja nuori oppivat katsomossa ymmärtämään elokuvan ja teatterin eron. Läsnä olevat taitelijat ja katsojat luovat yhdessä välilleen ainutlaatuisen kontaktin. Se särkyy herkästi, mikäli heidän välilleen tulee esteitä, kuten rapina, puhelimen soittoaani tai puheensorina.

9. luokan K9-kortti opetuksen tukena

K9-korttia voi hyödyntää erilaisissa opetuskokonaisuuksissa. Esimerkiksi äidinkielen ja kirjallisuuden sekä historian syventävänä lähteenä voi käyttää kaupunginteatterin ohjelmistossa olevaa esitystä.

<http://kuopionkaupunginteatteri.fi>

Muita:

Tanssiteatteri Minimi

Kuopion Uusi Kesäteatteri

Paikkateatteri

Teatteri Neljäs Soitto

Kuopion ylioppilasteatteri

Kesäteatterit ja muut harrastajateatterit esim. Nukketeatteri Satuaarre, Teatteri Hermann

Lainattavat materiaalit: Kuopion kaupunginteatteri (Teatterilaatikko)

TANSSI

Kohteita, vinkkejä, yhteistyömahdollisuuksia:

Tanssiteatteri Minimi

Tanssiteatteri Minimi on monialainen esittävän taiteen yhteisö, joka tekee lajityyppirajoja tottelemattomia fyysisiä esityksiä etsien uusia tapoja sysätä ajatuksia liikkeeseen.

Minimi esiintyy aktiivisesti myös perinteisten näyttämötilojen ulkopuolella ja on ainoita suomalaisia kiinteitä ryhmiä, jotka tekevät säännöllisesti myös katuteatteria ja ulkoilmaesityksiä. Kaikki ohjelmistossa olevat teokset on tehty kiertämään ja esityksistä yli puolet on kotinäyttämön ulkopuolella.

Tanssiteatteri Minimillä on vuosittain tarjolla lapsille suunnattua ohjelmistoa ja niihin liittyviä työpajoja, jota voi tilata vierailulle kouluille ja päiväkodeihin. www.minimi.fi

Muita:

Itäinen tanssin aluekeskus

Kuopio Tanssii ja Soi –festivaali

Savonia Ammattikorkeakoulu

Kuopion Konservatorio

Kuopion Tanssistudio

Kuopion Tanssiopisto

Kuopion kansalaisopisto

Lainattavat materiaalit: Itäinen tanssin aluekeskus (Liikelaatikko)

FESTIVAALIT JA TAPAHTUMAT

Kohteita, vinkkejä, yhteistyömahdollisuuksia:

Kuopio Juhlii
ANTI – Contemporary Art Festival
Vilimit
Kirjakantti
Lasten ja nuorten Pakkaspäivät
Supersyysloma, Hyperhiihtoloma
Kuopio Tanssii ja Soi

Kulttuurikasvatussuunnitelman laadintaan osallistuneet:

Mervi Eskelinen/Lastenkulttuurikeskus Lastu
Jonna Forsman/Kuopion kaupunki, kansalaistoiminnan aktivointi
Tiina Kainulainen/Kuopion kaupunki, kaupunginkirjasto
Suvi Koutola/Kuopion kaupunki, kaupunginorkesteri
Terhi Mönkkönen/Kuopion kaupunki, kaupunginteatteri
Saija Nissinen/ISAK ry
Jupe Pohjolainen/Tanssiteatteri Minimi
Virpi Rautsiala/Kuopion kaupunki, kaupunginteatteri
Sanna Reinikainen/Kuopion kaupunki, museokeskus
Teresa Töntsi/RIISA – Suomen ortodoksinen kirkkomuseo
Laura White/VB-valokuvakeskus

Suunnitelman kommentointiin osallistuneet:

Jari Karttunen, rehtori, Puijonsarven koulu
Titta Kaukonen, rehtori, Martti Ahtisaaren koulu
Riitta Nevalainen, tietopalveluasiantuntija, kasvun ja oppimisen palvelualue